

centrum voor nascholing

- verder met onderwijs -

Supervisor in het onderwijs

post-HBO registeropleiding

LVSC erkend

Persoonlijke en professionele groei faciliteren

Programmagids 2012/2013

Supervisor in het onderwijs

2012-2013

Inhoud

	pagina		
<u>Inleiding</u>		<u>Afsluiting en certificering</u>	
✓ Profiel van de supervisor	2	✓ Doelstellingen	11
✓ Voor wie is de opleiding bestemd?	3	✓ Eindtermen	11
✓ Visie en uitgangspunten	3	✓ Beoordelingsprocedure	12
<u>De opleiding tot supervisor</u>		✓ Beoordelingscriteria	12
✓ Uitgangspunten	4	✓ Post-HBO registerdiploma	13
✓ De vier leerlijnen	5	✓ Registratie LVSC	13
✓ Werkstuk	6	<u>Algemene informatie</u>	
✓ Leersupervisie 1 en leersupervisie 2	6	✓ Toelatingsvoorwaarden	15
✓ Werkwijze	6	✓ Voorsupervisie	15
✓ Studielast tussentijdse opleiding	7	✓ Voorlichtingsbijeenkomsten	15
✓ Cursusdata 2012-2013	8	✓ Toelatingsgesprekken	15
✓ Omvang cursusgroepen	8	✓ Aanmelding en toelatingsprocedure	16
<u>Verkorte eenjarige opleiding voor afgestudeerde coaches</u>		✓ Blackboard als leeromgeving	16
✓ Vier leerlijnen	9	✓ Literatuur	16
✓ Werkstuk en Leersupervisie 1 en 2	9	✓ Locatie	16
✓ Studielast verkorte eenjarige opleiding	9	✓ Kosten	16
✓ Cursusdata 2012-2013	10	✓ Kwaliteitszorg	17
✓ Omvang cursusgroepen	10	✓ Examencommissie	17
		✓ Bezwaar en beroep	17
		✓ Meer informatie	17
		<u>De opleiders</u>	
		✓ Docent Supervisieonderwijs	18
		✓ Leersupervisors / Supervisors	18
		<u>Vervolgaanbod voor supervisors</u>	
		✓ Alumnidag	19
		✓ Overige cursussen en maatwerk	19
		✓ Meer informatie	19
		<u>Algemene voorwaarden</u>	
		✓ Open inschrijving	20
		✓ Maatwerk	20

Inleiding

In deze programmagids vindt u alle informatie over de post-HBO registeropleiding Supervisor in het onderwijs van het Centrum voor Nascholing. Er zijn twee varianten van de opleiding:

1. de tweejarige opleiding
2. de verkorte eenjarige opleiding voor afgestudeerde coaches.

Beide trajecten leiden op tot het post-HBO registerdiploma. Tevens bieden beide trajecten de mogelijkheid om geregistreerd supervisor te worden volgens de eisen van de Landelijke Vereniging voor Supervisie en Coaching (LVSC).

Profiel van de supervisor

De supervisor beweegt zich op het snijvlak van scholing en begeleiding, omdat supervisie gericht is op integratie van kennis en kunde in het concrete, actuele handelen. Managers en docenten raken geïnspireerd door actuele resultaten van onderzoek en nieuwe concepten rond onderwijs. Ze willen vormgeven aan nieuw gedrag in hun eigen onderwijspraktijk. Ze hebben daar ook ideeën over, maar deze moeten in de praktijk ingevuld worden. De supervisor kan dit proces begeleiden.

Ambivalenties, twijfels en onzekerheden hanteren als leer materiaal

De supervisor is er in getraind om samen met de supervisor diens ambivalenties, twijfels, onzekerheden en eventuele angsten te onderkennen, te benoemen en te onderzoeken. In die zin draagt de supervisor bij aan het zich verhouden tot de kwaliteit die de school vraagt. De supervisor komt op het spoor van patronen in zijn denken en handelen. Normen, waarden en eerdere ervaringen die een diepe indruk hebben achtergelaten bepalen het huidige handelen. De supervisor kan er bijvoorbeeld achter komen dat hij als beginnende leerkracht steeds het gevoel had op elke vraag van de leerling een antwoord paraat te moeten hebben en dat hij zichzelf nooit de luxe heeft gepermitteerd om door te vragen, waardoor de leerling gedwongen wordt na te denken over zijn eigen vraag en deze meer te specificeren. Een andere leerkracht kan er achter komen dat hij in het begin van zijn loopbaan veel verantwoordelijkheid gaf aan leerlingen en ernstig teleurgesteld is geraakt in de mate waarin leerlingen dat oppakten. Hij zou wel willen geloven in de eigen verantwoordelijkheid van leerlingen, maar hij is er cynisch over geworden en realiseert zich dat hij elk incident gebruikt om zijn vroegere ervaring te onderstrepen.

Vertrouwensrelatie onderhouden

Het vraagt van supervisanten een grote bereidheid open kaart te spelen om eigen achterliggende motieven en patronen te ontdekken, uit te spreken en nader te onderzoeken. Van de supervisor wordt verwacht dat hij in staat is om een vertrouwensrelatie op te bouwen en te onderhouden, en de juiste vragen op het juiste moment te stellen. Een supervisor voor het onderwijs:

- ✓ kent de dilemma's die spelen in het onderwijs van binnenuit en in detail;
- ✓ kent de discussies die ten grondslag liggen aan die dilemma's en de nuances daarin;
- ✓ spreekt de taal van onderwijsgeevenden;
- ✓ kent de beroepssocialisatie van leerkrachten in al zijn complexiteit;
- ✓ kent de organisatieculturen in het onderwijs en de ontwikkelingen daarin;
- ✓ is op de hoogte van ontwikkelingen in het denken over professionaliseringsbeleid en kwaliteitszorg zoals onder andere verwoord in het landelijk IPB-beleid voor het onderwijsveld.

Verder kijken dan het hier en nu

Een goede supervisor kan de eigen school en de eigen schoolcultuur relativeren. Hij kan verder kijken dan zijn neus lang is en kan de supervisiemethodiek plaatsen binnen een samenhangend begeleidingssysteem.

Dit betekent dat alleen docenten die al wat langer werkzaam zijn in het onderwijs en bij voorkeur meer dan één school of onderwijssoort van binnenuit kennen, geschikt zijn voor deze functie. Idealiter heeft een supervisor ervaring met en zicht op onderwijsveranderingen en -vernieuwingen. Hij is zowel bereid om begeleiding te krijgen als te geven en hij beschikt over goede communicatieve en sociale vaardigheden. Omdat hij eveneens beschikt over een arsenaal aan begeleidingsvaardigheden en -ervaringen, kan hij goed aangeven welke behoeften en mogelijkheden er op dat gebied liggen. Ook heeft hij doorleefde kennis van de voorwaarden waaraan een doeltreffend begeleidingssysteem moet voldoen. Hij kan zelf verschillende begeleidingsmethodieken hanteren.

Werkterreinen

Supervisie wordt toegepast op vele momenten in een loopbaan als leerkracht: bij de start, bij momenten van herbezinning op de eigen loopbaan, bij het aangaan van een nieuwe functie of nieuwe taken, bij het willen verbeteren

van het eigen functioneren, bij re-integratie na ziekte en bij vrijwillige of gedwongen mobiliteit.

Steeds staat het eigen functioneren in de schijnwerpers. Dit betekent dat een supervisor naar zichzelf moet durven en kunnen kijken vanuit professionele standaarden en de ontwikkelingen daarin. De methodiek is erop gericht om deze zelfreflectie maximaal te stimuleren.

Enkele voorbeelden:

- ✓ Docenten die een lange staat van dienst hebben, maar onder invloed van nieuwe ontwikkelingen hun beroepsbeeld moeten herzien, kunnen door supervisie onderzoeken wat hun het meest parten speelt en hoe ze hun zelfrespect kunnen hervinden in een nieuwe beroepsidentiteit.
- ✓ Jonge docenten kunnen zich door supervisie gesteund voelen in het ontwikkelen van een eigen stijl van lesgeven die past bij hun persoonlijke mogelijkheden en opvattingen, en die tevens recht doet aan het schoolbeleid.
- ✓ Onderwijsmanagers kunnen door supervisie hun leidinggevend vermogen versterken of opnieuw invulling geven.
- ✓ Sinds de dualisering van de lerarenopleidingen is op een aantal opleidingsinstellingen supervisie ingevoerd als verplicht of keuze programmaonderdeel voor leraren in opleiding.
Supervisoren zijn op een zodanig niveau opgeleid dat zij op opleidingsscholen ook in de functie van schoolopleider geplaatst worden.

Voor wie is de opleiding bestemd?

Uit het profiel van de supervisor blijkt dat kandidaten brede ervaring met onderwijs en begeleiding moeten hebben. Zij zijn communicatief en sociaal vaardig en kunnen reflecteren op hun eigen functioneren. Zij zijn bereid gebleken om zelf begeleiding te ontvangen en weten wat het is om in de rol van supervisor te verkeren. Zij zijn in staat een bijdrage te leveren aan het denken over professionaliseringsbeleid in de eigen instelling en/of over de plaats van reflectie op het eigen beroepsmatig handelen in de lerarenopleidingen. Deze kwaliteiten kunnen zij vertalen naar andere beroepenvelden. Potentiële deelnemers voeren een toelatingsgesprek over bovengenoemde criteria. Op basis van dit gesprek wordt beslist over toelating.

De opleiding richt zich vooral op docenten en staffunctionarissen in het beroepenveld onderwijs en educatie. Het betreft medewerkers met een didactische bevoegdheid voor het reguliere onderwijs of het beroepsonderwijs en vol-

wasseneneducatie, en lerarenopleiders en nascholers die diensten aan het onderwijsveld verlenen.

Visie en uitgangspunten

We gaan uit van de eigen methodische kracht van de deelnemers en moedigen ze aan hun eigen mogelijkheden verder te ontwikkelen en hun eigen inspiratie te onderzoeken en te verdiepen. Dit betekent dat we in onze methodische handreikingen eclecticisch zijn en er vanuit gaan dat er meerdere wegen zijn om het supervisorische leren tot stand te brengen, in afstemming op de supervisor en vanuit de eigen mogelijkheden en context.

Als opleiders leven we het volgende voor:

- ✓ met verwondering in de ontmoeting zijn;
- ✓ jezelf laten raken in het onderscheid met de ander;
- ✓ rust beleven in de ervaring;
- ✓ de ervaring verbeelden;
- ✓ faciliteren van talent;
- ✓ mensen een eigen vorm laten vinden;
- ✓ waar je vertrouwen in hebt, dat laat je.

Supervisie is een vorm van *Slow Learning*. De methode is niet gericht op het creëren van snelle inzichten en dito gedragsverandering, maar op groeiend en soms pijnlijk inzicht in de eigen patronen van interactie en communicatie die ten grondslag liggen aan het praktisch handelen en de effectiviteit daarvan. Persoonlijk professioneel leren vraagt om het opbouwen en in stand houden van een vertrouwensrelatie met behoud en versterking van autonomie in verbondenheid.

De opleiding tot supervisor

Supervisor in het onderwijs - 2012/2013

In de onderstaande tekst worden eerst de uitgangspunten van de opleiding 'Supervisor in het onderwijs' uiteengezet. Daarna worden de vier programmalijnen, die door de twee jaar heen zichtbaar zijn, toegelicht. Ten slotte worden de thema's per bijeenkomst benoemd. Het verkorte eenjarige traject voor afgestudeerde coaches gaat in principe uit van de dezelfde uitgangspunten en doelstellingen. De concrete vormgeving staat beschreven in de paragraaf 'verkort eenjarig traject voor afgestudeerde coaches'. Deze volgt direct na de informatie over het tweejarige traject.

Uitgangspunten

Integraal karakter

Methodische begeleiding vraagt afstemming, congruentie, consistentie en authenticiteit. Begeleiders kunnen verschillende lagen in een begeleidingsproces onderscheiden en er mee werken. Dit vraagt erkennen en herkennen van eigen patronen en valkuilen. Deelnemers leren dan ook hun eigen denken, voelen en handelen te onderzoeken en met elkaar te verbinden ten behoeve van effectieve professionele begeleiding. Themagecentreerde interactie wordt gebruikt om steeds de verbinding te onderzoeken tussen individu, groep en taak in de context van de opleiding.

Practicumkarakter

Het practicumkarakter van de opleiding komt voort uit het integrale karakter ervan. De verdeling theorie-praktijk is 50%-50%. Steeds wordt gezocht naar integratie van het geleerde in het handelen door casuïstiekbespreking, oefeningen, leerverstagen, intervisie en supervisie over concrete begeleidingstrajecten en onderzoekspraktijken.

Werken in thema's

Het werken in thema's is een didactische vorm om het integrale karakter van de opleiding te bewaken. De thema's zijn ontleend aan de praktijk en worden gevoed door te lezen literatuur. Ook worden oefeningen gebruikt die integratie van theorie en praktijk bevorderen.

Expeditiemodel

Dit uitgangspunt betekent dat de opleidingsgroep zich verantwoordelijk voelt voor het leerklimaat van elke deelnemer en dat iedereen zich realiseert dat het leerproces van de ander een spiegel vormt voor het eigen leerproces en voor de eigen bekwaamheid om leerprocessen te stimuleren. Het is een oefening in vertrouwen in het proces dat je met elkaar vorm geeft.

Responsieve methodologie

We richten ons bij het opleiden tot supervisor in het onderwijs op de beginselen van het doen van kwalitatief praktijkonderzoek met het concept van de responsieve methodologie. Deze benadering sluit aan bij onze opvattingen over een procesbenadering van onderwijsontwikkeling en bij het stimuleren van een onderzoekende cultuur in de school. Daarnaast sluit zij aan bij de visie van waaruit wij supervisor opleiden in termen van een subject-subject benadering op basis van een constructivistische wetenschaps-opvatting en de daaruit voortkomende narratieve dialoog en de keuze voor themagecentreerde interactie.

Modulaire opbouw

Per jaar kunnen deelnemers kiezen om de opleiding voort te zetten of te stoppen. Zij schrijven zich per jaar in. We zien de opbouw van de twee opleidingsjaren als een proces van rijping. Soms heeft een deelnemer meer tijd nodig om dit proces in voldoende mate ruimte te geven. In dat geval kan een jaar praktijk met ondersteuning van leersupervisie uiteindelijk tot beter resultaat leiden dan door direct de methodische didactische scholing te vervolgen. De modulaire opbouw biedt deelnemers met veel ruimte om te studeren en praktiseren de mogelijkheid binnen twee jaren geregistreerd supervisor te zijn. Wie een druk bestaan leidt kan gebruik maken van de modulaire opbouw en een tijdspanne van 4 jaar benutten.

De opleiding bestaat uit de volgende vijf modules:

- ✓ Supervisiekunde I
- ✓ Supervisiekunde II
- ✓ Werkstuk
- ✓ Leersupervisie 1
- ✓ Leersupervisie 2

De opleiding 'Supervisor in het onderwijs' start met de module Supervisiekunde I. Supervisiekunde I moet met goed gevolg afgesloten zijn, voor dat er met Supervisiekunde II gestart kan worden. Supervisiekunde II, een goedgekeurd werkstuk en een afgeronde Leersupervisie 1 geven recht op het register Post-HBO diploma.

Om ook geregistreerd te kunnen worden bij de LVSC moet Leersupervisie 2 afgerond zijn. Volgens de registratie-eisen van de LVSC /ST!R mag het totale traject maximaal vier jaar in beslag nemen (www.lvsc.eu).

De vier leerlijnen

Het profiel van een supervisor is opgebouwd uit vier pijlers:

1. methodische begeleiding
2. contextgevoeligheid
3. onderzoeksmatig werken
4. procesmatig werken, procesadvisering

Deze pijlers leiden gezamenlijk en integraal tot vier leerlijnen door de twee studie jaren heen, namelijk:

1. de methodische lijn
2. de inhoudelijke lijn
3. de onderzoekslijn
4. de reflectielijn

Wanneer bijvoorbeeld in de methodische lijn bepaalde concepten (inhouden) worden aangereikt, worden deze altijd onderzocht (onderzoekslijn) in relatie tot context en in relatie tot eigen competenties (reflectielijn).

Ad 1. Methodische lijn

De methodische lijn bestaat uit het zich eigen maken van de competenties zoals genoemd in het LVSC profiel dat aan het eind van studiejaar 2 op startbekwaam niveau bereikt moet zijn.

In het onderstaande geven we beknopt weer welke studieonderdelen met name bijdragen aan een bepaalde lijn. Daarbij moet worden aangetekend dat het integrale karakter met zich meebrengt dat een studieonderdeel nooit uitsluitend bij één lijn aan de orde komt.

1e jaar Supervisor in het onderwijs:

Practicum, Casuïstiek, Leersupervisie, Procesleerverslag en bespreking van dit persoonlijk leerverslag.

2e jaar Supervisor in het onderwijs:

Practicum, Casuïstiek, Leersupervisie, Eindwerkstuk volgens LVSC eisen en bespreking van dit Eindwerkstuk.

Ad 2. Inhoudelijke lijn

In deze lijn worden de concepten aangebracht op het vlak van methodisch handelen en op het vlak van begeleidingscontext. De thema's van de bijeenkomsten worden per studiejaar in onderstaand schema genoemd:

Studiejaar 1

1. Inleiding in begeleidingskunde, een plaatsbepaling
2. Contact en contract
3. Leren aan ervaring
4. Taakgerichte interactie
5. Intervisie
6. Reflecteren en interveniëren
7. Begeleidingscontext: de school
8. Opleidingssupervisie/ leerlingebegeleiding: beroepsopgaven voor de leerkracht
9. Wetenschapstheoretische en filosofische overwegingen; begeleidingsconcepten
10. Evalueren, beoordelen en afronden
11. Bespreking van de werkstukken en afronding van het studiejaar

Studiejaar 2

1. Competentiegericht opleiden
2. Het begeleidingscontextmodel
3. Integraal personeelsbeleid
4. Machtsbalans in supervisie/ begeleidingsrelaties
5. Gevoelens in supervisie/ begeleidingsrelaties
6. Beroepssocialisatie bij docenten; integratief, pro-actief, preventief en curatief beleid
7. Groepssupervisie en opleidingssupervisie/ begeleiding in groepen/ begeleiden bij schoolloopbaan
8. Presentie in supervisie/ begeleiding
9. Diversiteit in supervisie/ begeleiding
10. Ethiek, code en profiel
11. Bespreking eindwerkstukken en afronding opleidingsjaar

Ad 3. Onderzoekslijn

Deze lijn speelt door alle twee de studie jaren heen. Steeds worden daarbij de concepten gebruikt die in de inhoudelijke lijn zijn aangebracht. In het eerste jaar gaat het vooral om observeren en interviewen van een collega begeleider in zijn context. In het tweede jaar gaat het om het nadenken over en formuleren van een zinvolle stap binnen de begeleidingscontext waarin de deelnemer zich bevindt. Daartoe moet hij de begeleidingscontext in kaart brengen aan de

hand van documenten en gesprekken met betrokkenen. Het is te beschouwen als een vorm van vooronderzoek waarbij gebruik gemaakt wordt van verschillende bronnen binnen de organisatie.

Ad 4. Reflectielijn

De reflectielijn staat vooral in het teken van het zich eigen maken van begeleidingsmethodieken en uitgangspunten en zich daartoe verhouden. Het leerverslag en eindwerkstuk staan gedeeltelijk onder deze noemer vermeld, naast de vermelding in de methodische lijn, omdat reflectie hierin tot uitdrukking moet komen.

Werkstuk

In Supervisiekunde II is het maken van een werkstuk voor de LVSC-registratie inbegrepen. Voor kandidaten die geen cursus Supervisiekunde II bij ons volgen maar wel een werkstuk willen schrijven voor LVSC-registratie, is begeleiding mogelijk.

Leersupervisie 1 en leersupervisie 2

Om in aanmerking te komen voor het register Post-HBO diploma dient men leersupervisie 1 over de eigen supervisiepraktijk te nemen. Een leersupervisie houdt in dat u supervisie ontvangt over de supervisies die u zelf geeft. Per leersupervisie dienen twee supervisietrajecten van ten minste tien zittingen door de supervisor in opleiding (sio) te worden ingebracht, van de start tot de afronding. Het is aan te raden om tijdens of aansluitend op de Supervisiekunde I, leersupervisie 1 over de eigen supervisiepraktijk te nemen.

Om LVSC geregistreerd supervisor te worden moet een tweede leersupervisie afgerond worden. Dit is mogelijk na afronding van de leersupervisie 1.

Leersupervisie wordt verzorgd door een leersupervisor. U kunt er voor kiezen dat op individuele basis te doen en zelf uw leersupervisor te kiezen en te bekostigen.

Er zijn echter ook stagemogelijkheden om leersupervisie te volgen. Dit is een constructie met 'gesloten beurzen'. U geeft zelf supervisie aan studenten en in ruil voor deze activiteit ontvangt u leersupervisie.

Er is, bij voldoende belangstelling bij de Universitaire Lerarenopleiding te Amsterdam een mogelijkheid om in aanmerking te komen voor deze stageplaatsen, evenals bij

de Haagse Hogeschool. Daarnaast wordt onderzocht in hoeverre dit ook mogelijk is bij de lerarenopleiding van Fontys in Tilburg en bij de opleiding Pedagogiek van Fontys in Sittard.

Werkwijze

Wat wordt geleerd?

In het eerste jaar maken cursisten zich de grondbeginselen van de methodiek supervisie eigen. In het tweede jaar ontwikkelen zij hun methodisch handelen verder en wordt tijd besteed aan de context waarin supervisie wordt aangewend. Cursisten leren verschillende begeleidingsmethodieken onderscheiden en deze te plaatsen binnen de beroepsopleidingen en het professionaliseringsbeleid van diverse (school) organisaties. Zij worden getraind in het voeren van begeleidingsgesprekken waarbij de gesprekspartner maximaal gestimuleerd wordt het eigen handelen te onderzoeken in relatie tot de eisen die het beroep stelt. Zij leren gesprekken systematisch op te bouwen en een breed scala van interventies in te zetten. Ze oefenen in het creëren van een sfeer waarin relevante informatie over gevoelige en moeilijke zaken kan worden besproken in relatie tot de eigen positie, opvattingen en normen en waarden.

Hoe wordt geleerd?

Tijdens de cursussen wordt steeds verband gelegd tussen theorie en praktijk. De deelnemers brengen eigen ervaringen met supervisanten in. Ook dragen de opleiders oefeningen en casuïstiek aan die illustratief zijn voor verschillende fasen in het supervisieproces en de bijbehorende valkuilen en vaardigheden.

Er wordt geoefend met realistische casuïstiek ontleend aan de praktijk van de deelnemers en opleiders. De ervaringen die zo worden opgedaan, worden later besproken en verbonden met bestudeerde theoretische modellen en kaders. Op deze manier worden deelnemers zich bewust van de methodische aspecten van hun handelen.

Naast de bijeenkomsten onder leiding van een vaste docent zijn er regelmatig intervisiebijeenkomsten waarin de deelnemers onderling reflecteren op hun ervaringen.

De deelnemers worden steeds in situaties geplaatst waarin anderen over hun schouders meekijken en feedback geven op hun professionele handelen. Ook geven de deelnemers zelf feedback aan anderen. Zo wordt in de cursussen gepraktiseerd wat in opleidingen en in de begeleiding in organisaties wordt gevraagd wordt.

Persoonlijk Ontwikkelingsplan

In de opleiding worden deelnemers gestimuleerd een persoonlijk ontwikkelingsplan op te stellen en met regelmaat te evalueren. Daarin reflecteren zij op het profiel van de supervisor zoals dat door de LVSC is opgesteld. Zij stellen hun persoonlijke leerdoelen vast per periode, in relatie tot dit profiel en tot de eindtermen van de opleiding.

De vragen uit de Tussenevaluatie kunnen ondersteunend zijn bij het schrijven van het POP. Halfjaarlijks bespreken de supervisors in opleiding een samenvatting van hun POP met medecursisten. Ook doen zij verslag van hun vorderingen aan de opleider.

Richtlijnen voor het schrijven van een POP worden aan het begin van de opleiding uitgereikt.

Studiebelasting tweejarige opleiding

De bijeenkomsten Supervisiekunde duren 6,5 uur. Hiervan is een half uur pauze. Er wordt uitgegaan van honderd procent aanwezigheid. Er kunnen, vanwege het practicumkarakter van de opleiding, maximaal twee plenaire bijeenkomsten gemist worden. Intervisiebijeenkomsten dienen zoveel mogelijk met de eigen intervisiegroep ingehaald of anders gepland te worden.

Er zijn elf begeleide bijeenkomsten en zes onbegeleide intervisiebijeenkomsten.

Per begeleide bijeenkomst geldt gemiddeld zes uur voorbereidingstijd. Daarnaast wordt de deelnemer geacht ten minste één, bij voorkeur twee supervisanten te hebben tijdens elke opleidingsperiode.

Studiejaar I

11 plenaire bijeenkomsten	11 x 6,5 uur	71 uur
6 intervisiebijeenkomsten	6 x 6 uur	36 uur
Bestuderen literatuur	10 x 6 uur	65 uur
Vorbereiden casusinbreng		20 uur
Persoonlijk ontwikkelingsplan bijhouden en evalueren		45 uur
Schrijven persoonlijk leerverslag	100 uur	
Vorbereiding bespreking eindwerkstukken	30 uur	
Leersupervisie vanaf januari *)	183 uur	

Totaal Supervisiekunde I 560 uur

Studiejaar II

11 plenaire bijeenkomsten	11 x 6,5 uur	71 uur
6 intervisiebijeenkomsten	6 x 6 uur	36 uur
Bestuderen literatuur	10 x 6 uur	65 uur
Vorbereiden casusinbreng		20 uur
Persoonlijk ontwikkelingsplan bijhouden en evalueren		45 uur
Interview + verslag begeleidingscontextmodel		60 uur
Presentatie Begeleidingscontextmodel	10 uur	
Schrijven eindwerkstuk		100 uur
Vorbereiding bespreking eindwerkstukken	32 uur	
Leersupervisie tot december *)		121 uur

Totaal Supervisiekunde II 560 uur

Totaal Supervisiekunde I en II 1120 uur/40 ect

*) Leersupervisie 1

Leersupervisie in groepje	15 x 2 uur	30 uur
Vorbereiding leersupervisie	15 x 4 uur	60 uur

2 Groepssupervisietrajecten	15 x 2 x 2 uur	60 uur
Vorbereiden supervisietrajecten	15 x 2 x 4 uur	120 uur

Schrijven evaluatieverslagen: Klikevaluatie, tussentijdse evaluatie, eindevaluatie	3 x 8 uur	24 uur
--	-----------	--------

Totaal leersupervisie 294 uur

De opleiding tot supervisor

Supervisor in het onderwijs - 2012/2013

Cursusdata 2012-2013

De tweejarige opleiding vindt plaats op woensdagen in Amsterdam.

Tijd van de bijeenkomsten: 13.30 - 20.00 uur.

1e jaar		2e jaar	
2012		2013	
plenair 1	12 sep	plenair 1	19 sep
plenair 2	3 okt	plenair 2	10 okt
plenair 3	31 okt	plenair 3	7 nov
plenair 4	21 nov	plenair 4	28 nov
plenair 5	12 dec	plenair 5	19 dec
2013		2014	
interview I	9 jan	interview I	9 jan
plenair 6	16 jan	plenair 6	23 jan
interview II	30 jan	interview II	13 feb
plenair 7	13 feb	plenair 7	6 mrt
interview III	6 mrt	interview III	20 mrt
plenair 8	13 mrt	plenair 8	3 apr
interview IV	27 mrt	interview IV	17 apr
plenair 9	10 apr	plenair 9	24 apr
interview V	24 apr	interview V	8 mei
plenair 10	8 mei	plenair 10	15 mei
interview VI	22 mei	interview VI	5 jun
EINDGESPREKKEN	19 jun	EINDGESPREKKEN	26 jun

Omvang cursusgroepen

Een reguliere groep bestaat uit minimaal 11 en maximaal 15 deelnemers.

Verkorte eenjarige opleiding voor afgestudeerde coaches

Coaches die in het bezit zijn van een door de LVSC/ ST!R erkend coachdiploma, Erkend Coach! of NOBCO register-coaches kunnen deelnemen aan de 'Verkorte eenjarige opleiding Supervisor in het onderwijs'.

Vier leerlijnen

1. Methodische lijn

De methodische lijn bestaat uit het zich eigen maken van de competenties zoals genoemd in het LVSC profiel dat aan het eind van de opleiding bereikt moet zijn.

Practicum, casuïstiek, leersupervisie, schrijven van Eindwerkstuk en de bespreking van het eindwerkstuk zijn de studieonderdelen die met name bijdragen aan de methodische lijn. Daarbij moet worden aangetekend dat het integrale karakter met zich meebrengt dat een studieonderdeel nooit uitsluitend bij één lijn aan de orde komt.

2. Inhoudelijke lijn

In deze lijn worden de concepten aangebracht op het vlak van methodisch handelen en op het vlak van begeleidingscontext. De thema's van de bijeenkomsten worden in onderstaand schema genoemd:

1. Introductie op de methodisch-didactische aspecten van supervisie:
  - ✓ Hoe wordt er in supervisie geleerd?
  - ✓ Hoe leren wij als groep in supervisie?
  - ✓ Het verschil tussen coaching en supervisie
  - ✓ Persoonlijk ontwikkelingsplan, POP
2. Fasering, van contact naar contract, thema gecentreerde interactie (TGI)
3. Context; verschillen in gedragscode voor supervisor en coach; statusevenwicht en begeleidingscontextmodel; Opvattingen over leren; Competentiegericht opleiden;
4. Vershillen in niveaus van reflectie bij coaching en supervisie, interveniëren in supervisie, opleidings- en groepssupervisie,
5. Tussenevaluatie, POP, taakgerichte interactie met o.a. empathie, Intervisiegroepjes
6. Presentie en narrativiteit, Presentatie: Begeleidingscontextmodel;
7. Machtsbalans en gevoelens in supervisie; diversiteit;
8. Wetenschapstheoretische en filosofische overwegingen; ethiek, evalueren, beoordelen en afronden;
9. Eindgesprekken.

3. Onderzoekslijn

Deze lijn speelt door alle twee de studie jaren heen. Steeds worden daarbij de concepten gebruikt die in de inhoudelijke lijn zijn aangebracht. Het gaat hierbij vooral om de valkuilen van de coach, wanneer deze ook supervisie gaat geven. Er wordt geoefend met observeren en interviewen van een collega begeleider in zijn context en om het nadenken over en formuleren van een zinvolle stap binnen de begeleidingscontext waarin de deelnemer zich bevindt. Daartoe moet hij de begeleidingscontext in kaart brengen aan de hand van documenten en gesprekken met betrokkenen. Het is te beschouwen als een vorm van vooronderzoek waarbij gebruik gemaakt wordt van verschillende bronnen binnen de organisatie.

4. Reflectielijn

De reflectielijn staat vooral in het teken van het zich eigen maken van verschillen tussen de eigen stijl als coach en de toegevoegde waarde van supervisie. Daarbij zal de deelnemer zich verhouden tot de begeleidingsmethodieken en uitgangspunten

Werkstuk en Leersupervisie 1 en 2

Zie informatie tweejarige opleiding

Studiebelasting verkorte eenjarige opleiding

9 plenaire bijeenkomsten:	8 x 7 uur + 4 uur	60 uur
5 intervisiebijeenkomsten	5 x 6 uur	30 uur
Bestuderen literatuur	8 x 6,5 uur	52 uur
Vorbereiden casusinbreng		20 uur
Persoonlijk ontwikkelingsplan bijhouden en evalueren		30 uur
Interview + verslag begeleidingscontextmodel	60 uur	
Presentatie Begeleidingscontextmodel	10 uur	
Schrijven eindwerkstuk		100 uur
Vorbereiding bespreking eindwerkstukken	20 uur	
Subtotaal		382 uur
Leersupervisie		262 uur
Totaal		644 uur/23 ect

Verkorte eenjarige opleiding voor afgestudeerde coaches

Supervisor in het onderwijs - 2012/2013

Cursusdata 2012-2013

De verkorte eenjarige opleiding voor afgestudeerde coaches zal plaatsvinden op dinsdagen in Amsterdam.

De start van deze opleiding is dinsdag 25 september 2012

Tijd van de bijeenkomsten: 9.30-16.30 uur.

Overzicht van de data en lestijden vindt u hieronder in het schema:

Dinsdag 9.30 – 16.30 uur	
Data 2012	
plenair 1	25 sep
plenair 2	9 okt
plenair 3	13 nov
plenair 4	4 dec
interview I	18 dec
Data 2013	
plenair 5	29 jan
interview II	12 feb
plenair 6	5 mrt
interview III	19 mrt
plenair 7	2 apr
plenair 8	23 apr
interview IV	14 mei
interview V	4 jun
EINDGESPREKKEN	2 jul

Omvang cursusgroepen

Voor het verkorte eenjarige traject voor afgestudeerde coaches hanteren wij het aantal van minimaal 10 en maximaal 14 deelnemers. Bij onvoldoende inschrijvingen kan de cursus geen doorgang vinden.

Doelstellingen

De doelstellingen van de opleiding tot supervisor kunnen vertaald worden in competenties zoals zijn ontwikkeld in opdracht van de LVSC. Deze competenties zijn voor de deelnemers beschikbaar op Blackboard en uiteraard op www.lvsc.eu. Het beroep van onderwijsgevende wordt exemplarisch behandeld en gegeneraliseerd naar andere beroepsgroepen.

Deskundigheid op het gebied van de professionalisering van beroepen waarbij persoonlijke interactie een kernelement is:

- ✓ gereflecteerde kennis van de beroepsopgaven;
- ✓ inzicht in de veranderende beroepsidentiteit;
- ✓ inzicht in de veranderende werksituatie;
- ✓ kennis van de veranderingen in opleidingen;
- ✓ kennis van de ontwikkelingsfasen in de beroepsidentiteit.

Deskundigheid op het gebied van de methodiek van supervisie geven:

- ✓ inzicht in de kenmerken, het doel en de basiscondities van supervisie en zichzelf hierin kunnen plaatsen;
- ✓ inzicht in de onderscheiden aspecten van opleidings-, instellings- en particuliere supervisie;
- ✓ inzicht in de fasen in een supervisieproces en in de eigen opgaven voor de supervisor in elk van de fasen;
- ✓ inzicht in de specifieke kenmerken van leren van ervaring;
- ✓ kennis van de verschillende vormen van supervisie: individueel, triade en groep;
- ✓ kennis van de mogelijke invloed van culturele en subculturele elementen in de interactie en de communicatie bij de beroepsuitoefening en in de supervisie.

Methodische bekwaamheid:

- ✓ het leerproces gericht houden op het doel van supervisie;
- ✓ bevorderen dat de supervisant eigen ervaringen bewerkt in de richting van relevante leerthema's in zijn beroepsontwikkeling;
- ✓ omgaan met verschillende vormen van leergedrag van een supervisant;
- ✓ kennen van ethische uitgangspunten c.q. de beroeps-ethiek als supervisor;
- ✓ aanbieden van condities die de supervisant helpen te komen tot supervisorisch leren.

Inzicht in en het vermogen tot het organiseren van supervisie en inzicht in het functioneren als supervisor in een organisatie:

- ✓ ontwikkelen van beleid voor supervisie en het verantwoorden daarvan;
- ✓ reflecteren over zichzelf als supervisor en werker in beroepenvelden.

Eindtermen

De cursist ontwikkelt:

- ✓ inzicht in supervisie als te onderscheiden methodiek ten opzichte van andere begeleidingsvormen zoals werkbegeleiding, coaching, consultatie en interventie;
- ✓ inzicht in de verschillen tussen leer- en werkculturen van de functie van supervisor en die van het eigen primaire beroep;
- ✓ kennis over de eigen houding, de hantering van eigen gevoelens en handelingsvaardigheden bij het geven van supervisie;
- ✓ bekwaamheid in het hanteren van zichzelf in de supervisiesituatie, van de eigen persoon, het eigen beroep en van het organisatorisch kader van waaruit hij als supervisor optreedt;
- ✓ bekwaamheid in het organiseren en structureren van supervisie en het ontwikkelen van een eigen supervisiestijl.

Supervisiekunde I

Het werkstuk betreft een leerverslag ter afsluiting van het eerste studiejaar. Iedere cursist schrijft een reflectieverlag over een volledig supervisietraject dat hij/zij heeft gedaan in de rol van supervisor. Hier betreft hij/zij ten minste drie artikelen of hoofdstukken van verschillende auteurs uit de literatuur die van toepassing zijn op de betreffende supervisie en het specifieke verloop daarvan. Voor beide werkstukken krijgen de deelnemers een handleiding bij de start van de opleiding.

Supervisiekunde II

In jaar twee worden twee werkstukken geproduceerd:

1. Werkstuk Samenhangend Systeem van Begeleiding voor Personeel in de eigen organisatie
Het werkstuk heeft de vorm van een rapportage van de begeleidingspraktijk van een collega supervisor aan de hand van het begeleidingscontextmodel. In de uit te reiken instructie staan de criteria voor voldoende beoordeling vermeld.

2. Eindwerkstuk

Iedere cursist schrijft een werkstuk of artikel (te publiceren of gepubliceerd) over een thema uit de supervisie-kunde, waarin de te registreren supervisor er blijk van geeft de eigen praktijk en de theorie met elkaar te kunnen verbinden.

Bij aanwezigheid van tenminste 80 % op de plenaire en intervisiebijeenkomsten en na goedkeuring van het leer-verslag, respectievelijk eindwerkstuk door de opleider, ontvangt de deelnemer per opleidingsjaar een nascholings-certificaat.

Beoordelingsprocedure

Supervisie-kunde I

Het totale werkstuk bestaat ongeveer 6000 woorden. Het werkstuk wordt uiterlijk drie weken voor de slotbijeenkomst ingeleverd bij de opleider en één of twee, van tevoren gekozen, medecursisten. Met deze cursisten wordt het werkstuk besproken. De bespreking maakt deel uit van de beoordeling en duurt twintig minuten per persoon. De opleider is eindbeoordelaar.

Supervisie-kunde II

Het eerste werkstuk dient ingeleverd te worden tijdens bijeenkomst 7 en wordt gepresenteerd in bijeenkomst 8. Dit werkstuk omvat maximaal 6000 woorden.

Het eindwerkstuk bestaat minimaal 6000 en maximaal 8000 woorden, inclusief toelichtingen en bijlagen. Het wordt besproken in een groepje bestaande uit de cursist en een of twee van tevoren gekozen medecursisten en de opleider. De bespreking maakt deel uit van de beoordeling en duurt een half uur per persoon. De opleider is eindbeoordelaar.

De opzet van het eindwerkstuk wordt volgens 'Planning 2012-2013' bij de opleider ingeleverd ter beoordeling (de planning wordt in de opleiding uitgereikt). Bij voldoende beoordeling door de opleider kan het werkstuk verder uitgewerkt worden. De opleider geeft hierop uiterlijk twee weken later commentaar. Na goedkeuring van het definitieve eindwerkstuk wordt het werkstuk aan alle betrokkenen toegezonden ter bespreking in het eindgesprek.

Bij een onvoldoende beoordeeld eindwerkstuk wordt afhankelijk van de mate waarin het niet voldoet de mogelijkheid geboden tot:

- ✓ het schrijven van een aanvulling;

- ✓ het schrijven van een nieuw eindwerkstuk, voorafgegaan door het volgen van een leersupervisie volgens LVSC normen.

Uitstel van het schrijven van het leerverslag of eindwerkstuk

Beoordeling voor beide jaren kan alleen geschieden als gereflecteerd kan worden op een supervisie die gestart is vóór de zesde plenaire bijeenkomst en vanaf dat moment zonder haperen verloopt. Wanneer de te geven supervisie later start, dan wordt het betreffende leerverslag of eindwerkstuk later ingeleverd en besproken. Ook de certificering vindt dan later plaats.

Voor het eerste jaar geldt: inleveren van het leerverslag uiterlijk één maand voor de start van Supervisie-kunde II, bespreking uiterlijk twee weken voor de start van het tweede jaar. Voor het tweede jaar geldt: inleveren van het eindwerkstuk uiterlijk drie maanden na het afronden van Supervisie-kunde II, bespreking uiterlijk twee weken later. (In overleg met de opleider.) De gegeven supervisie moet dan uiterlijk na de zevende bijeenkomst zijn gestart en verder zonder haperen zijn verlopen. Bij cursussen op maat kunnen andere regels voor uitstel gelden, afhankelijk van de planning van volgende stappen in de opleiding.

Mocht een cursist meer tijd nodig hebben voor het schrijven van zijn Eindwerkstuk 2e jaar dan betekent dit dat er na 1 januari 2013 geen aanspraak gemaakt kan worden op de ondersteuning van de opleider. Wel kan er begeleiding bij die of een andere opleider ingekocht worden. Ook de tijd die nodig is om het werkstuk te beoordelen en voor het voeren van een eindgesprek wordt dan apart in rekening gebracht.

Beoordelingscriteria

De criteria voor de beoordeling van de werkstukken staan beschreven in een handleiding voor het schrijven ervan.

Beoordeling van de deelnemers aan elk van beide jaren gebeurt verder op de volgende onderdelen:

1. Aanwezigheid in de bijeenkomsten

Vanwege het practicumkarakter van de opleiding geldt een aanwezigheidsplicht van 80%. Bij minder dan 80% aanwezigheid is certificering alleen mogelijk bij voldoende beoordeling op alle overige punten.

2. Casusinbreng in de opleidingsgroep

Iedere student heeft in de loop van het jaar ten minste 1 keer een casus ingebracht.

De opleiding hanteert de volgende beoordelingscriteria daarbij:

- ✓ Geeft de student inzage in het eigen handelen als supervisor, zonder daarbij de ogen te sluiten voor inconsistenties, onzekerheden en ambivalenties
- ✓ Geeft de student er blijk van constructief om te kunnen gaan met feedback die op het eigen handelen is gegeven
- ✓ Toont de student zelfsturend vermogen met betrekking tot het eigen leerproces

3. Het leren in de groep

Neemt de student verantwoordelijkheid voor het eigen leren en faciliteert hij/zij het leren van de ander.

4. Persoonlijk Ontwikkelingsplan

Blijkt uit de halfjaarlijkse samenvattingen van het POP dat de student reflecteert op zijn wordingsproces als supervisor en daarbij gebruik maakt van voortschrijdend inzicht op basis van literatuur, ervaringen en feedback van anderen.

5. Werkstukbespreking

Is de student in staat op zodanige wijze deel te nemen aan de bespreking van de werkstukken van medestudenten dat deze gestimuleerd worden verdere stappen te zetten in het eigen leerproces. Dit houdt in:

- ✓ zodanig interacteren dat er een ontspannen leerklimaat kan ontstaan;
- ✓ zich tijdens de bespreking niet verliezen in details;
- ✓ er blijk van geven de theorie waarnaar verwezen wordt tot de eigen beschikking te hebben;
- ✓ zodanig communiceren dat de werkstukinbrenger wordt aangezet tot denken over het eigen betoog.

De beoordelingscriteria voor leersupervisie

Voor de eerste leersupervisie gelden andere criteria dan voor de tweede. Bij de tweede leersupervisie dient nog steeds voldaan te worden aan de criteria voor een eerste leersupervisie. Voor beide leersupervisies dient voldaan te worden aan formele criteria die ook aan een gewone supervisie gesteld mogen worden.

Criteria voor een eerste leersupervisie

De supervisor in opleiding:

- ✓ geeft inzage in de eigen superviseerpraktijk, onder

andere aan de hand van concreet materiaal: verbatim's, gespreksfragmenten op band, reflectieverlagen van supervisanten;

- ✓ kan het eigen handelen als supervisor problematiseren met gebruikmaking van in de opleiding aangereikte begrippen;
- ✓ kan als supervisor de manier van werken met de leeropgaven van de supervisanten verduidelijken;
- ✓ kan in verband met hetgeen onder 3. vermeld staat, in toenemende mate bij supervisanten een leerproces in gang zetten;
- ✓ kan als supervisor het relationele aspect van supervisie onderkennen en in toenemende mate hanteren;
- ✓ kan helderheid verschaffen over de context waarin de supervisies plaatsvinden;
- ✓ onderzoekt hoe de context doorwerkt in de te geven supervisies;
- ✓ kan evalueren en beoordelen samen met de supervisor en kan zich hierover verantwoorden.

Extra criteria voor de tweede leersupervisie

De supervisor in opleiding:

- ✓ kan eigen opvattingen van waaruit de supervisie gegeven wordt verduidelijken;
- ✓ kan de consequenties van eigen opvattingen voor de eigen supervisiepraktijk aangeven;
- ✓ geeft blijk van inzicht in de eigen, zich ontwikkelende superviseerstijl.

Post-HBO registerdiploma

Diplomering voor het post-HBO register gebeurt eenmaal per jaar op 14 november 2012.

Voorwaarden

Ter verkrijging van het post-HBO diploma dienen de volgende verklaringen te worden ingeleverd:

- ✓ certificaat van Supervisiekunde I;
- ✓ certificaat van Supervisiekunde II, inclusief positieve beoordeling werkstuk zoals bedoeld in de registratieregeling van de LVSC;
- ✓ verklaring van met goed gevolg afgesloten leersupervisie 1.

Procedure

Genoemde verklaringen dienen in het studiejaar 2012-2013 uiterlijk 1 november 2012 te worden ingeleverd bij Rochelle Kenswiel, secretariaat voor de diplomering op woensdag 14 november 2012.

Registratie LVSC

Door de LVSC is een register ingesteld waarin supervisoren kunnen worden opgenomen als zij voldoen aan de voor deze registratieregeling geldende criteria. De criteria zijn als volgt samen te vatten:

- ✓ Voltooide initiële beroepsopleiding op HBO-, universitair of tweede faseniveau.
- ✓ Ten minste vier jaar ervaring in het uitoefenen van het betreffende beroep voor gemiddeld twee dagen per week, aangetoond op basis van arbeidscontracten.
- ✓ Ten minste tien bijeenkomsten supervisie over beroepsuitoefening, gegeven door een geregistreerd supervisor.
- ✓ 130 uur methodisch-didactische scholing in het kader van opleidingsonderdelen die door de registratiecommissie van de LVSC zijn erkend.
- ✓ Een werkstuk of artikel, goedgekeurd door een opleider die is geregistreerd bij de LVSC.
- ✓ Twee reeksen van vijftien zittingen leersupervisie, over twee jaar verspreid, gegeven door twee verschillende geregistreerde leersupervisoren. De leerpraktijk van het geven van supervisie waarover weer leersupervisie ontvangen wordt, omvat minimaal twee supervisies per jaar van elk minimaal tien bijeenkomsten. Over twee jaar gerekend moeten ten minste twee verschillende vormen van supervisie (individueel, triade of groep) gepraktiseerd zijn.
- ✓ Het totale opleidingstraject mag niet meer dan vier jaar bestaan.

Deze criteria zijn uitgebreid beschreven op de website van de LVSC: www.lvsc.eu

T 024 366 2080 F 024 366 2749 E info@lvsc.eu.

Toelatingsvoorwaarden

Algemene voorwaarden

- a. Ten minste vijf jaar werkzaam zijn in het onderwijsveld.
- b. Arbeidsrechtelijk verbonden zijn aan een onderwijsinstelling.
- c. Het tijdens de initiële opleiding of daarna hebben ontvangen van supervisie van ten minste vijftien zittingen over een periode van 50 weken. Deze supervisie mag niet langer dan zes jaar voor het toelatingsgesprek hebben plaats gevonden. Deze supervisie wordt voorsupervisie genoemd. Indien aan de eis van voorsupervisie niet is voldaan, dient men voorsupervisie te hebben gehad over het eigen beroep volgens de omschrijving van de Landelijke Vereniging voor Supervisie en Coaching. (LVSC). Van de vijftien bijeenkomsten voorsupervisie dienen er bij aanvang van de leergang tien te hebben plaats gevonden; de voorsupervisie dient te zijn afgerond voor de start van de leersupervisie.
- d. Tijdens de cursussen ten minste per jaar een supervisie geven van vijftien zittingen. Deze supervisie dient uiterlijk in januari van een cursusjaar te starten. Supervisanten dienen zelf geworven te worden.
- e. Een positief oordeel over toelating na een toelatingsgesprek met twee aan de opleiding verbonden medewerkers.

Voorwaarden voor toelating tot het tweede cursusjaar

Naast de algemene voorwaarden:

- a. Voldaan hebben aan de aanwezigheidsplicht in het eerste cursusjaar.
- b. Een voldoende beoordeling van het leerverslag in het eerste jaar hebben gekregen.
- c. De voorsupervisie van vijftien zittingen moet zijn afgerond.

Voorwaarden voor toelating tot het verkorte traject voor afgestudeerde coaches

- a. Zie algemene voorwaarden.
- b. In het bezit zijn van een Erkend coach! of NOBCO erkend coach diploma.
- c. Een supervisie van tenminste tien zittingen ontvangen hebben over de eigen coachpraktijk.

In plaats van de eerder genoemde voorwaarden kan een vergelijkbaar traject zijn gevolgd in een andere opleiding. Dit traject dient met bewijsstukken te worden aangetoond en is ter beoordeling aan de opleiders.

Voorsupervisie

Om tot de cursussen te kunnen worden toegelaten, dienen deelnemers een supervisie over het eigen beroep te hebben genoten. Deze supervisie voldoet aan de eisen van de LVSC wanneer zij ten minste tien zittingen beslaat en gegeven wordt door een bij de LVSC geregistreerde supervisor of aspirant-supervisor onder tweede leersupervisie van een bij de LVSC geregistreerde leersupervisor.

Voorlichtingsbijeenkomsten

Er staan vier voorlichtingsbijeenkomsten gepland op:

1. donderdag 15 maart,
inloopinformatiebijeenkomst 18.00 uur
2. dinsdag 17 april 19.00 - 21.00 uur
3. woensdag 30 mei 19.00 - 21.00 uur
4. dinsdag 12 juni 19.00 - 21.00 uur

De voorlichtingsbijeenkomsten vinden plaats bij het Centrum voor Nascholing in het Theo Thijssenhuis aan de Wibautstraat 2-4 te Amsterdam.

Wij stellen het op prijs wanneer u zich aanmeldt bij ons secretariaat:

Rochelle Kenswiel

T 020 525 1315

E rkenswiel@cna.uva.nl.

Toelatingsgesprekken

De toelatingsgesprekken vinden plaats bij het Centrum voor Nascholing in het Theo Thijssenhuis aan de Wibautstraat 2-4 te Amsterdam.

Deze gesprekken zijn gepland op:

- ✓ donderdag 15 maart tussen 16.00 uur en 18.00 uur
- ✓ dinsdag 17 april tussen 15.00 uur en 18.00 uur
- ✓ woensdag 30 mei tussen 14.00 en 19.00 uur
- ✓ dinsdag 12 juni tussen 15.00 tot 19.00 uur

Na inschrijving via het formulier op onze website www.centrumvoornascholing.nl kunt u zich hiervoor aanmelden bij het secretariaat.

Secretariaat:
Rochelle Kenswiel
T 020 525 1315
E rkenswiel@cna.uva.nl.

Wanneer nog voorsupervisie gedaan moet worden, is het raadzaam tijdig aan te melden en een start te maken met de voorsupervisie.

Aanmelding en toelatingsprocedure

U dient zich aan te melden vóór 28 mei 2012 via een aanmeldingsformulier op de website van het Centrum voor Nascholing: www.centrumvoornascholing.nl.

Uw plaatsing is definitief zodra u een plaatsingsbrief heeft ontvangen. Indien er na 28 mei 2011 nog plaatsen open zijn, kunt u zich daarvoor nog inschrijven. Zie ook de algemene cursusvoorwaarden achter in deze studiegids met betrekking tot inschrijving, betaling en annulering.

Het tweede jaar biedt de mogelijkheid van zij-instroom voor mensen die aantoonbare training en ervaring hebben opgedaan in de rol van supervisor, maar zich verder willen bekwamen in supervisie aan medewerkers in het onderwijsveld. De verkorte eenjarige opleiding is wellicht ook een mogelijkheid, afhankelijk van uw eerder verworven competenties en ervaringen.

Blackboard als leeromgeving

Studenten van de opleiding hebben toegang tot blackboard van de Universiteit van Amsterdam. Op blackboard staat niet alleen cursusinformatie, maar is er ook de mogelijkheid informatie uit te wisselen en te discussiëren met deelnemers binnen een cursusgroep.

Literatuur

De cursisten dienen te beschikken over de volgende boeken:

- ✓ Banning H en M. Banning-Mul, Narratieve Begeleidingskunde (2009). Nelissen, Soest ISBN10 9024417112
- ✓ Bolhuis Sanneke, Leren veranderen 2009, 3de gewijzigde druk, uitgeverij: Coutinho. ISBN 9789046901083
- ✓ Braak I, Fabels, A, Kuiper Ph., Rozemond, T, MESO focus 74 Lerend samenwerken, samenwerkend leren. ISBN 9789013067187
- ✓ Coenen B. en S Meijers, Begeleidingskunde (2003) Nelissen, Soest.
ISBN 90 244 0965 9 (indien niet meer verkrijgbaar, worden enkele hoofdstukken door CNA op cd-rom geleverd) [Bol.com tweede hands]

- ✓ Jagt, N. e.a. (1995) Supervisie praktisch gezien, kritisch bekeken, Bohn, Stafleu, Van Loghum, Houten, 4e druk. ISBN 9031347272
- ✓ Praag, Ph. P. van, en H. van Praag-van Asperen (2003) Handboek Supervisie en Intervisie in de psychotherapie. Uitgeverij De Tijdstroom, 3e druk. ISBN 905 89 80 022
- ✓ Requin W. , Siegers F., Verzamelbundel: Supervisie in opleiding en beroep, samenstelling . ISBN 9789031346653
- ✓ Ruijters M., Liefde voor leren (2010). Kluwer ISBN 90 13040683
- ✓ Schein E.H. (2005) Procesadviesing, Uitgeverij Nieuwezijde ISBN 9052615314
- ✓ Siegers, F. Handboek Supervisie (2002) Bohn, Stafleu, Van Loghum, Houten. ISBN 903 13 19 627
- ✓ Wierdsma A.F.M. en J.Swieringa, Lerend Organiseren (2007). Druk 2
Wolters-Noordhoff, Groningen/Houten ISBN 9020730991

Daarnaast wordt per jaar een syllabus uitgereikt die bij de prijs is inbegrepen.

Locatie

Centrum voor Nascholing
Theo Thijssenhuis
Wibautstraat 2-4
1091 GM Amsterdam

Kosten

Het cursusgeld wordt jaarlijks vastgesteld en bedraagt voor de tweejarige opleiding € 3.499,- voor het cursusjaar 2012/2013, inclusief een maaltijd tijdens de plenaire bijeenkomsten. Dit bedrag betreft één cursusjaar. Daarnaast moet gerekend worden op een bedrag van ca. € 300,- voor boeken.

Tijdens de 1e plenaire bijeenkomst ontvangen alle deelnemers de syllabus Supervisor in het onderwijs + cd-rom.

Voor het Verkorte eenjarige traject voor afgestudeerde coaches bedraagt het cursusgeld € 3295,- . De prijs is inclusief een lunch tijdens de plenaire bijeenkomsten. Tijdens de 1e plenaire bijeenkomst ontvangen alle deelnemers de syllabus Supervisor in het onderwijs + cd-rom.

De prijs voor leersupervisietraject van vijftien zittingen is afhankelijk van het feit of dit plaats vindt in een drietal, tweetal of individueel en is afhankelijk van de prijs die door leersupervisor wordt berekend. Het bedrag varieert tussen de € 1.250,- en € 2.500,- per persoon.

Het verdient aanbeveling bij het schoolbestuur naar tegemoetkoming in de studiekosten te informeren. Naast deze vorm van door u zelf bekostigde leersupervisie kunt u ook gebruik maken van onze stagemogelijkheid.

Kwaliteitszorg

Jaarlijks worden onze cursussen aan het eind van het jaar door de cursisten geëvalueerd door een onafhankelijke evaluatie.

In bijeenkomst 6 vindt een mondelinge evaluatie in de cursusgroepen plaats. Iedere vijf jaar beoordeelt de LVSC of de cursussen nog voldoen aan de registratie-eisen. De opleiding is een door de Stichting post-HBO erkende registeropleiding.

De opleiders, leersupervisors en supervisors zijn geregistreerd bij de LVSC en zijn gehouden aan de beroepscode van de LVSC.

De kwaliteit van de opleidingen heeft de CEDEO-erkenning van het Centrum voor Nascholing. De CEDEO-erkenning biedt een garantie voor klanttevredenheid. Centrum voor Nascholing heeft deze erkenning verkregen na uitgebreid onderzoek naar de tevredenheid van deelnemers en oud-deelnemers van opleidingen en maatwerktrajecten.

Examencommissie

Toetsing, beoordeling en certificering/diplomerings vindt plaats onder verantwoordelijkheid van de examencommissie van de opleiding.

De examencommissie is als volgt samengesteld:

- Mevr. drs. C.J.A. Mesman (voorzitter)
- Mevr. drs. A. C.A.M. Vermeulen (secretaris)
- Mevr. A.H. Beljaars-Smaal (lid)
- Mevr. M.I. de Leeuw (lid)

Bezwaar en beroep

Indien een cursist het niet eens is met inhoudelijke of procedurele aspecten van de beoordeling van zijn werk door een docent van de opleiding kan hij schriftelijk bezwaar maken bij de examencommissie. De examencommissie behandelt het bezwaar binnen 21 dagen. Indien de cursist van mening is dat het bezwaar door de examencommissie op onbevredigende wijze is afgehandeld kan hij in beroep gaan bij het College van Beroep van de Hogeschool van Amsterdam. De daarmee samenhangende procedure staat beschreven in het Studentenstatuut van de Hogeschool van Amsterdam, te downloaden van de website www.juridisch.hva.nl/studentenstatuut.htm.

Cursisten kunnen bij het College van Beroep niet in beroep gaan tegen (negatieve) besluiten omtrent toelating tot de opleiding. Op het moment van de intakeprocedure heeft CNA namelijk nog geen contractrelatie met de cursist.

Meer informatie

Voor meer informatie over opleidingsonderdelen kunt u contact opnemen met elk van de docenten genoemd in deze brochure via:

Centrum voor Nascholing
Secretariaat: Rochelle Kenswiel
Postbus 2009
1000 CA Amsterdam
T 020 525 1315
E rkenswiel@cna.uva.nl
www.centrumvoornascholing.nl

De coördinator van de opleiding, mw. A.H. Beljaars-Smaal,
E abeljaars@cna.uva.nl.

Bezoekadres

Theo Thijssenhuis
Wibautstraat 2-4
1091 GM Amsterdam

De opleiders

De opleiders bestaan uit LVSC geregistreerde docenten Supervisiekunde, LVSC geregistreerde leersupervisors en LVSC geregistreerde supervisors.

Docent Supervisiekunde

Mevr. A. Beljaars – Smaal

Adrie Beljaars-Smaal is (leer)supervisor, docent supervisiekunde en coördinator van de opleiding 'Supervisor in het onderwijs'. Zij is afgestudeerd aan de ALO Amsterdam en HEAO-CE. Zij heeft achtereenvolgens gewerkt als lerares bewegingsonderwijs en onderwijsconsulent/onderwijsbegeleider van groeps- en vakleerkrachten binnen het primair onderwijs van Amsterdam. Daarnaast is zij werkzaam geweest als zelfstandig outplacement adviseur en communicatiemedewerker. Tevens is zij nu ook werkzaam als supervisor aan de Hogeschool van Amsterdam, Academie voor Lichamelijke opvoeding.

Video interactie begeleiding is één van haar andere specialismen. Als supervisor is zij afgestudeerd bij Truus Rozemond en heeft de scholing tot leersupervisor gedaan bij de Transfergroep in Rotterdam. Zij is geregistreerd LVSC docent supervisiekunde.

Leersupervisors / Supervisors

De docent Supervisiekunde wordt ondersteund door een team van (leer)supervisors die betrokken zijn bij beleidsontwikkelingen rond nascholing op het gebied van integraal personeelsbeleid en bij de uitvoering van dat aanbod. Zij geven voorsupervisies en leersupervisie, al naar gelang hun kwalificaties. Het betreft de volgende (leer)supervisors:

Mw. drs. H.M. Florusse

Heleen Florusse is pedagoog. Zij heeft jarenlange ervaring als docent en stagebegeleider in de BVE. Zij is sinds 2002 verbonden aan het Centrum voor Nascholing als supervisor, trainer en coach. Zij heeft ruime ervaring als trainer en opleider in alle onderwijssectoren, op het gebied van persoonlijke professionele ontwikkeling en didactiek. Zij heeft ervaring als ondersteuner in onderwijsorganisaties bij de integrale aanpak van deskundigheidsbevordering. Zij is in het Centrum voor Nascholing werkzaam als opleider van de coachopleiding, (leer)supervisor en coach, zowel individueel als in teams. Zij heeft zich de afgelopen jaren gespecialiseerd in ervaringsgericht werken vanuit drama, theater en voice dialogue.

Mw. M.I. de Leeuw

Mieke de Leeuw is van oorsprong docent Frans. Zij heeft een zeer ruime ervaring in het voortgezet onderwijs als docent en als stage- en docentbegeleider. Zij is verbonden aan het Centrum voor Nascholing als supervisor, coach, trainer en consultant op het gebied van personeelsbegeleiding. Haar specifieke deskundigheid ligt op het gebied van collegiale consultatie, intervisie en coaching.

Mw. drs. C. Spierdijk

Clara Spierdijk is oorspronkelijk leraar primair onderwijs en orthopedagoog. Zij is verbonden aan het Centrum voor Nascholing als geregistreerd (leer)supervisor, coach, erkend NOLOC loopbaanprofessional en opleider van de post-HBO registeropleiding 'Coach in het onderwijs'. Zij heeft ruime begeleidingservaring in verschillende vormen van het onderwijs, de gezondheidszorg en andere branches. Zij heeft zich gespecialiseerd in procesbegeleiding, levensfasegerichte personeelsontwikkeling, loopbaanbegeleiding op maat, timemanagement- en energietrainingen en re-integratiebegeleiding.

Mw. drs. J. Kreulen

Jozien Kreulen studeerde sociale pedagogiek met als specialisatie volwasseneneducatie en jeugdculturen. Zij is geregistreerd supervisor en loopbaanbegeleider. Vanaf 1990 was ze werkzaam als trainer en adviseur in het BVE-veld. Naast coaching, supervisie en loopbaanbegeleiding verzorgt ze voor het Centrum voor Nascholing de didactische cursus BVE en maatwerk in het BVE-veld. Zij is tevens docent bij de post-HBO registeropleiding 'Coach in het onderwijs'.

Vervolgaanbod voor supervisoren

Alumnidag

Jaarlijks organiseert het Centrum voor Nascholing in februari een alumnidag voor Coaches en Supervisoren.

Deze dag heeft het karakter van een reünie, maar is tevens bedoeld om ervaringen uit te wisselen en nieuwe inspiratie op te doen.

Overige cursussen en maatwerk

Het Centrum voor Nascholing biedt eveneens vervolgcursussen voor supervisoren en maatwerkprogramma's voor onderwijsinstellingen in de vorm van advies, ondersteuning en training, zowel voor teams als individueel. Specialisaties zijn:

- ✓ supervisie, intervisie en coaching
- ✓ verkorte opleiding Coach in het onderwijs (afgestudeerde supervisoren)
- ✓ teamcoaching
- ✓ procesbegeleiden bij onderwijsontwikkeling
- ✓ masterclass video interactie Begeleiding, als begeleidingsmethodiek
- ✓ levensfasegericht coachen
- ✓ intervisie volgens Thema Gecentreerde Interactie (TGI)
- ✓ TWAO talentenspel
- ✓ ontwikkelen van professionaliseringsbeleid, eventueel in relatie tot de (academische) opleidingsschool
- ✓ ondersteuning en verdere ontwikkeling van de gesprekkencyclus in het kader van integraal personeelsbeleid

Meer informatie

Mieke de Leeuw

E mdeleeuw@cna.uva.nl

T 020 525 1521

Secretariaat:

Rochelle Kenswiel

E rkenswiel@cna.uva.nl

T 020 525 1315

Algemene voorwaarden

Open inschrijving

1. Inschrijving

Inschrijving geschiedt via een digitaal aanmeldingsformulier op de website www.centrumvoornascholing.nl. Plaatsing geschiedt op volgorde van binnenkomst. Pas na schriftelijke bevestiging van het secretariaat is uw inschrijving definitief.

2. Betaling

In principe ontvangt u (of uw werkgever) vóór aanvang van de opleiding of cursus een nota. De kosten dienen te worden voldaan binnen de gestelde betalingstermijn van 30 dagen. De kosten zijn vrij van btw aangezien het om scholingsactiviteiten gaat.

3. Annulering door het Centrum voor Nascholing

Bij onvoldoende inschrijvingen of overmacht behoudt het Centrum voor Nascholing zich het recht voor de opleiding of cursus te annuleren. De eventueel betaalde kosten worden volledig gerestitueerd.

4. Annulering door de deelnemer

Mocht u door omstandigheden verhinderd zijn deel te nemen aan de opleiding of cursus waarvoor u zich heeft ingeschreven, dan dient u dit schriftelijk kenbaar te maken.

- ✓ Bij annulering langer dan twee maanden voor aanvang van de opleiding of cursus wordt € 59,50 administratiekosten in rekening gebracht.
- ✓ Bij annulering korter dan twee maanden, maar langer dan één (1) maand voor aanvang van de opleiding of cursus wordt 50% van de kosten in rekening gebracht.
- ✓ Bij annulering korter dan één maand voor aanvang van de opleiding of cursus worden de volledige kosten van de opleiding of cursus in rekening gebracht.

5. Gedeeltelijke deelname of tussentijdse beëindiging

Bij gedeeltelijke deelname of tussentijdse beëindiging door de deelnemer vindt geen restitutie van de cursus- of opleidingskosten plaats. Voortijdig stoppen met de opleiding of cursus dient schriftelijk te worden gemeld aan het secretariaat.

Maatwerk

Voorwaarden van toepassing op maatwerk zijn op aanvraag verkrijgbaar bij het secretariaat van CNA en worden standaard meegeleverd met de offerte.

Centrum voor Nascholing

Postbus 2009

1000 CA Amsterdam

Tel. 020 525 12 41

nascholing@cna.uva.nl

www.centrumvoornascholing.nl

'Verder met onderwijs'

Met dit motto biedt het Centrum voor Nascholing (CNA) een kleurrijk palet aan professionaliseringsmogelijkheden in alle sectoren van het onderwijs. U kunt bij ons terecht voor master- en post-HBO opleidingen, trainingen en maatwerk voor docenten, leidinggevenden en onderwijsondersteunend personeel. Onze expertisegebieden zijn didactiek, begeleidingskunde en leiderschap. Door de nauwe samenwerking met de Universiteit van Amsterdam en de Hogeschool van Amsterdam is CNA een hoogwaardig kenniscentrum voor professionalisering in het onderwijs.

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Hogeschool van Amsterdam